

دهسته‌ی کوردزاگ بۆ
هۆشیار کردنه‌وه‌ی
نه‌هه‌یه‌ی کورد

ژوری راپۆرته‌کانی
ناوه‌ندی کوردزاگ

سیاسی ستراتیجی

(ئۆپه‌راسیۆنی ماموت چۆن سه‌رچاوه‌ی گرت)

ئاماده‌کردن: نه‌هه‌رۆ ئه‌نوه‌ر

بلا‌وکراوه: ناوه‌ندی کوردزاگ

2023-2024

ئۆپەراسیۆنى ماموت چۆن سەرچاوهی گرت

نوسین و ئامادەکردنى: نەھرۆ ئەنوەر
ژوری راپۆرتەکانی ناوەندی کوردزاگ-گۆشەى
سیاسى و ستراتیجى

www.kurdzag.com
2023

پێرست

1. دەستپێك.....1
2. تورکیا و ئەلمانیاى نازى.....2
3. پلانى دەست بەسەردا گرتنى کوردستان بۆ تورکیا و
وزەكەى بۆ ئەلمانیا.....3
4. میولەر و کۆتایى ئۆپەراسیۆنەكە.....4
5. دەرئەنجامەکان.....5
6. کۆتایى.....6
7. لیستی سەرچاوه و بەلگەنامەکان.....7
8. بەلگەنامەکان.....8

تورکياو ئەلمانىاي نازى

ئامانجى تورکيا پاراستنى بىلايهنى بوو له جهنگى جيهانى دووهمدا،
 باليوزى ميحوهر و هاوپهيمانان له ئەنقەرە تىكەن بوون، بەلام عيسمەت
 ئىنۆنۇ له 18ى حوزەيرانى 1941 پەيمانى نەستدرىژى لەگەن ئەلمانىاي
 نازى واژۆ کرد، ئەوەش 4 رۆژ پيش ئەوەى ميحوهرەکان هيرش بکەنە
 سەر يەکیتى سۆقيەت، گوڭقارى نيشتيمانى بۆزکورت و چينار ئالتو داواى
 راگەياندى شەريان لەدژى يەکیتى سۆقيەت و یۆنان کرد بە فیتی
 نازیهکان کە هانى تورکەکانيان دەدا بۆ ئەم جهنگە، لەسالى ۱۹۴۲
 ئەلمانیا کەوتبوو ناو بەرهیكى فراوانى شەرەو بو ئەم مەبەستە
 چەندین هەولێ دا تاوەکو دەستى بگا بە وزە بۆیە له تەمموزى سالى
 ۱۹۴۲ نازیهکان نەخشەى تورکياى گەورەيان بۆ دەزگای نهینى تورکيا
 نارد داوايان لیدەکردن ئەو ناوچانە بخەنە ژیر رکیفى خۆيان کە هى
 خۆیانە دواتر ئالوگۆرى نەوت و گاز بکا لەگەن ئەلمانیدا، کە قەفقاز و
 کۆمارەکانى ئاسياى ناوەراستى له ژیر دەسەلاتى سۆقيەت و کۆمارەکانى
 ئاسياى ناوەراستدا لەخۆگرتبوو هەرەها ویلايهتى موسل و سلیمانى و
 هەولیر و کەرکوکى لەخۆ گرتبوو، بەمەش تورکەکان کەوتنە خۆيان و
 بیريان لەرێگە چارهییكى دەکردەو کە چۆن ئەم نەخشەیه جیبهجی
 بکەن بۆیە له هاوینى ۱۹۴۲ فەرماندهیى بالای تورکيا بیرى له شەر
 کردەو لەگەن يەکیتى سۆقيەت نزیک بوو لەوەى راستەوخۆ بچیتە ناو
 شەرەو بەم پلانىنەى خودى هیتلەر داینابوون لەسالى ۱۹۴۱ دابوو بە
 عەلى فواد ئەردنى بەلام سودى نەبوو و هەر زوو کشانەو.

پلانی دەست بەسەردا گرتنی کوردستان بۆ تورکیا و زەهکە بۆ ئەلمانیا:

دواتر هەر لە ساڵی ١٩٤٢ بیران لە سوتەمەنی کوردستان کردەووە کە ئەویش لەناو نەخشەی گەورەی تورکیایە، بۆ ئەم مەبەستە دەزگای هەوالگری ئەلمانیا خۆی ئامادەکرد لەو سەرو بەتەدەدا یەکێک بەناوی میولەر پەیدا دەبێت خۆی وەک شارەزا لە کاروباری کورد بە دەزگای هەوالگری ئەلمانی دەناسێت، میولەر خۆی ساڵی ١٩٣٦ سەردانی کوردستانی کردبوو پێشتر شیخ مەحمودی ئاسیبوو هەرەها لەگەڵ شیخ لەتیفدا سەردانی ناوچەی پشدر و ڕانییە کردبوو و ئاغاکانی ئەو ناوچەی دەناسی ئەمە وایلیکرد زیاتر هەوالگری ئەلمانیا باوەری پێ بکا، بۆیە میولەر بیرێ لە پلانی کوردەو بەلام دەبۆیە لەم ئۆپراسیۆنە نەینەدا کوردیکیان لەگەڵدا بێت چونکە بێ کورد نەدەکرا بۆیە لەکەسیەک دەگەرێ بەم مەبەستە دەزگای هەوالگری تورکیایان ئاگادار کردەووە ئەوانیش لە کوردستان بەدوای هاوێپەیمانەکانیان دەگەرێ کە بنەمالەێ رەشید ئاغایان هەلبژارد بەهۆی ئەوێ نزیك بوون لە دەولەتی تورکیا و دژایەتی ئینگلیزەکانیشیان کردووە هەر کە بنەمالەکیان ئاگادار کردەووە ئەوانیش وتیان کورێکمان لەبەیرۆتە بەناوی رەمزی نافع رەشید ئاغا بەم مەبەستە دەزگای هەوالگری تورکیا لەبەیرۆت دۆزیانەووە داوایان لێکرد بێتە ئەنقەرە رەمزیش لە ساڵی ١٩٤٢ چوووە ئەنقەرە لەوێ ناسنامەێ سەربازی تورکیان بۆ دەرھێناو مۆلەتی هەلگرتنی چەکی پێ بەخشا راھێنانیان پێکرد دواتر هەوالگری تورکیا ئاردیان بۆ لای یەکە هەوالگرییەکانی ئەلمانیا و پلانەکیان پێ ووت بەم مەبەستەش لەگەڵ هەوالگرییەکان چوو بۆ ئەلمانیا و بینینی میولەر، بەلام میولەر دیکەوینە ناو هەلەووە پێی دەلێ وەعدی دەولەتی کوردیمان لە هیتلەر وەرگرتووە بەلام هەر لەکتێبەکی بە چاپی ئەلمانی دەلێ بۆ ئەوێ سیخووە کوردەکی تورکیا (رەمزی نافع) رازی بێ وام ووتووە ئەم کورە زۆر گەمژەییە و شکستی بە ئێمە هێنا.

ميولەر و ئۆپەراسيۆنەكە

ميولەر "ساليك دواى هاتنەوہى كتيبيكى بلاوكردهوہ
 بەناونيشانى "خۇكوتانە ناو كوردستانى داخراو" كتيپەكە كراوہ
 بەكوردى لەدەزگاي ژين لەسليمانى چاپكراوہ.
 ئۆپەراسيۆنەكە لە چوار كەس پيكتات بوو ميولەر، و جۆرج
 كۆنيچنى و ھۆفمان ناويك دەبن كە تەنھا لەبەر فارسى زانين
 بەشدارى دەكەن ھەروەھا رەمزي نافعى سيخورى توركياش بەلام
 ئۆپەراسيۆنەكە سەرى نەگرت و ئەنجامەكانى ديار بوو لەبەرچى
 سەرى نەگرت بۇ ئەم مەبەستە ئۆپەراسيۆنى ماموت بخويننەوہ
 كە زانيارى وردى تيدايە لەسەر چۆنيەتى بەرپۆوہچونى
 ئۆپەراسيۆنەكە، دواى ئەوہى شكستيان خوارد ئينگليزەكان جۆرج
 و كۆنيچنى و ھۆفمان و رەمزي دەستگير دەكەن و ميولەريش
 رزگارى دەبى دواتر ئەلمانيا داوا دەكا ھۆفمان و كۆنيچنىش ئازاد
 بكرين بۆيە ئەوانيش ئازاد دەكرين بەلام رەمزي دەميينتەوہ
 بنەمالەكەى بەتوركەكان دەلین رزگارى بكەن بەلام جوابيان
 نادەنەوہ، ميولەر لەكتيپەكەى چاپى ئەلمانى دەلئ دەزگاي
 ھەوالگري ئەلمانيا ھيچ ھەولئكى بۇ سيخورەكەى توركيانەدا
 چونكە شكستى بە پلادنەكەمان ھيئا لەبەر نەزانينى.

دەرئەنجامەکان

1. تورکەکان ھەمیشە رۆڵێکی ئاجیگێریان بێنیووە ھەر جارەو لای زلھێژێکیان گرتووە.
2. ئەڵمانیای نازی و دەوڵەتی تورکیا لەسەردەمی عیسمەت ئینۆنۆ پەییوەندی ھەوآلگری وردیان ھەبوو.
3. ئەڵمانیای نازی ھەوآلداووە بۆ بەدەستخستنی وزە لە قەوقاز و رۆژھەڵاتی ناوہراست و کوردستانیش بەتایبەتی.
4. نازیەکان لەخەمی بیرى ناسیۆنال سۆسیالیزمی دانەبوون کە بەلادی بکەنەو لە تورکیا یان کوردستان بەوشیۆوہیە کە ھەندیک بەناو نوسەر و لایەنەکان باسی دەکەن ئەمە لەنەزانینی کوردە.
5. میولەر زیاتر بۆ خۆ دەرخستن لەناو ھەوآلگری ئەڵمانیا ھەستاو بەم کارە.
6. بنەمالەى رەمزی نافع سوخرەکیشی تورکەکان بوون ئەمەش ئەووە رووندەکاتەو دەست تێوہردانی تورکیا لەھەریژمی کوردستانی ئیستا نوێ نیە بەلکو ھەمیشە چاوی بریوہتە کوردستان لەلایەن حوکمەتە جیا جیاکانیەو.
7. ئەڵمانەکان لەگەڵ تورکەکان پێکەوتبوون کە کوردستان بخرەنەو سەر تورکیا.
8. رەمزی نافع سیخوپیکی تورک بوو بەکاریان ھێناو، بەزۆرکردنە پالەوان و رزگارکەر و یان بیرو فکری ناسیۆنال سۆسیالیزمی ھەبێ شتیکی درۆینەو زیاتر ئەو لایەنەو نزیکە لەتورکیا ئەم ئاگرە خۆش دەکات.
9. ئەڵمانەکان و تورکەکانیش باکیان بە رەمزی نافعى سیخوپی نەبوو کاتیئە گیراوە ھەر بیریان لێ نەکردووەو بەلاشی دا نەچوون تاوہکو شیت بوو.

كۆتايى

پەندە ۋەرگرتن لەم رۈوداۋە ئەۋەيە:

دەبىي رۆلەكانى كورد پەندە ۋەربىگرن كە
ھەرگىز نەبىنە دارەدەستەي دوژمن چونكە
دوژمن تا ئەۋكاتە بەكارمان دەھيىنى كە
ئىشيان پىمانە دواتر پولىكمان پىۋە دەنيىن و
ناشمان ناسن.

لیستی سه‌چاوه به‌لگانامه‌کان

سه‌چاوه:

1- Das Unternehmen "Mammut". Ein politisch-militärisches Geheimdienstunternehmen in Südkurdistan in den Jahren 1942/43 und seine Vorgeschichte.

2- Unternehmen Mammut, Axis History Forum.
<https://forum.axishistory.com> › vie...
Unternehmen Mammut.

3- [https://www.cia.gov/readingroom/document ... 098d515871](https://www.cia.gov/readingroom/document/098d515871).

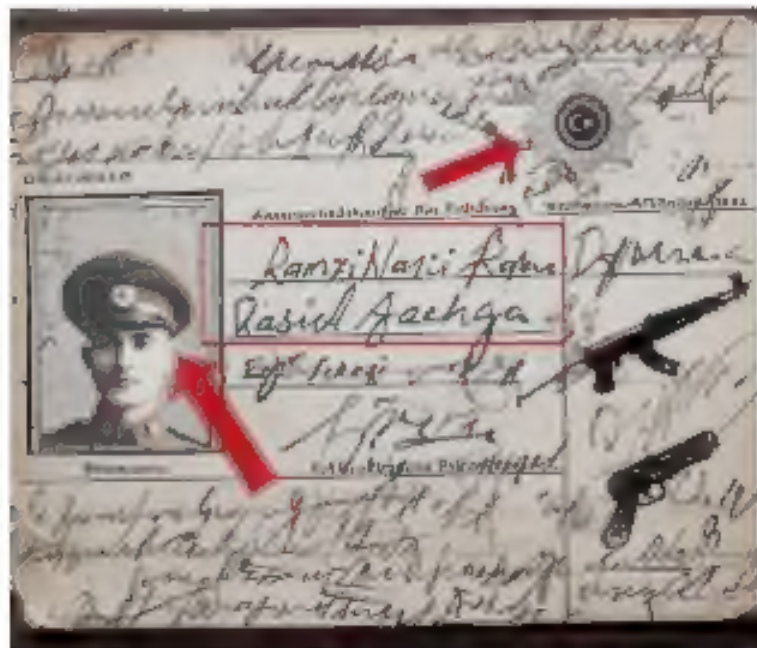
4- 1945 Tarihli BOZKURT Gazetesi.

5- مهمة المانية خطيرة في كردستان العراق عام ١٩٤٢: عملية ماموت, دكتور شیرزاد احمد النجار.

6- Müller, Gottfried Johannes, In the Burning Orient, 3rd ed., Salem-Buchdienst GmbH, Stadtsteinach, 2007

بەلگانامەکان

ناسنامەى سەربازى رەمزى نافع

مۆلەتى چەك ھەلگرتنى رەمزى نافع
رەشىد ئاغا لە دموئەتى تورکيا

رۆژنامەى تانى تورکىيەى ١٩٤١ دەريازەى رەمزى

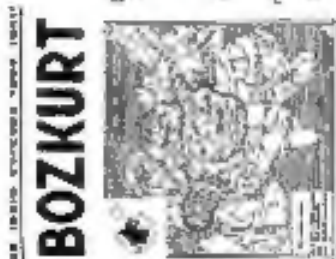
ھیتلەر و جەنەرالەكەى تورکيا ١٩٤١

رۆژنامەى تان بە ئینگىلىزى ئوسراو
سىخوړەكەى تورکيا رەمزى نافع

نەخشەى گېشراو لەلايەن
نازيەکانەو ەبۇ تورکەکان

رۆژنامەى بۆزکورت و نەخشەى
کەوړەى تورکيا ئامازى پیکردووه
لەلايەن ئەلمانیهکەو ەدرووست
کراو ١٩٤١